

ΠΡΟΣΩΠΑ

Μια εσωτερική παρόρμηση την ώθησε στα μονοπάτια τής συγγραφής. Ως άνθρωπος είναι απ' αυτούς που δεν αρκούνται στα συνηθισμένα, στις έτοιμες απαντήσεις και στις προσφερόμενες λύσεις. Η Ελένη Τσαμαδού ψάχνεται, πεισμώνει, κάνει σχέδια, προβληματίζεται, αξιολογεί και δίνει προτεραιότητα στις αν-

θρώπινες σχέσεις. Αγαπά τις αλλαγές και τις αναζητήσεις. Χειρίζεται άριστα τον λόγο, διαθέτει παιδεία και εξαιρετικά αναλυτική σκέψη. Για εκείνη η μάθηση είναι ένα ταξίδι που δεν τελειώνει ποτέ. Δεν είναι από τους ανθρώπους που καθυστερούν σε μια γωνία διστακτικοί, αμήχανοι και αναποφάσιμοι. Έδωσε το δικό της δυναμικό πα-

ρόν στο κάλεσμα της λογοτεχνίας με φτερά γεμάτα αυτοπεποίθηση και δικαίωθηκε. Το αναγνωστικό κοινό την αγκάλιασε αμέσως και οι κριτικές για το έργο της ήταν διθυραμβικές. Το τελευταίο της βιβλίο «Υστερόγραφο ζωής» είναι ένα λόγιο παραμύθι γεμάτο συναισθήματα και μιλά για έναν μεγάλο έρωτα και μια προδοσία. Οι εικό-

νες του και οι περιρρέουσες καταστάσεις πυκνώνουν και ρέουν δεξιοτεχνικά. Επιπλέον, η ιστορική ανίχνευση κατευθύνει το κείμενο, και η φαντασία τής συγγραφέως τού προσδίδει μια ονειρική σκίαση. Ένα βιβλίο νοσταλγικής απόλαυσης, πελώριας και πραγματικής ιστορίας. Ένα ταξίδι στην ιστορική συλλογική και ατομική μνήμη.

ΕΛΕΝΗ ΤΣΑΜΑΔΟΥ

“**Η ιστορία δεν είναι μηχανή, για να έχει μοχλούς, που να επιδέχονται χειρισμούς**”

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ **ΕΦΗ ΔΟΥΛΗ**

□ Το τελευταίο σας βιβλίο με τίτλο «Υστερόγραφο ζωής», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Ψυχογιός» είναι ένα μυθιστόρημα για ένα μεγάλο έρωτα και μια προδοσία. Τι σημαίνει για σας η λέξη προδοσία;

Σημαίνει να αδιαφορείς για τις συνέπειες και να καταπατάς τα αισθήματα κάποιου που πιστεύει σε σένα.

□ Το μήνυμα του συγκεκριμένου βιβλίου είναι ότι οι άνθρωποι μπορεί να μη λησμονούν, αλλά μπορούν και πρέπει να συγχωρούν πριν να είναι αργά. Συγχωρείτε εύκολα τους ανθρώπους, κυρία Τσαμαδού;

Θα έλεγα πως εξαρτάται από την περίπτωση και το βάρος τού πταίσματος του άλλου. Κανείς δεν είναι τόσο αγνός και αθώος, για να συγχωρεί εύκολα τους πάντες και τα πάντα... Δεν θα μπορούσα να συγχωρήσω τον δρ. Μένγκελεν αν είχα υπάρξει εγώ ή συγγενείς μου όργανο των πειραμάτων του. Η συγχώρεση εξάλλου δεν είναι εύκολη υπόθεση, προϋποθέτει αυτογνωσία, ταπείνωση και αγάπη.

□ Το «Υστερόγραφο ζωής» θα το χαρακτηρίζατε κυρίως ιστορικό μυθιστόρημα;

Θα το χαρακτήριζα μυθιστόρημα μνήμης, ταξίδι στην ιστορική μνήμη, συλλογική και ατομική.

□ Κατά την άποψή σας οι άνθρωποι με πεπρωμένο κινούν τους μοχλούς της ιστορίας;

Η ιστορία δεν είναι μηχανή για να έχει μοχλούς που να επιδέχονται χειρισμούς. Η ιστορία είναι μια συρροή γεγονότων, τυχαιών και μη. Οι άνθρωποι κάτω από την επιρροή των γεγονότων μπορεί να αντιδρούν με τον α ή β τρόπο, αλλά δεν είναι αυτοί μόνοι οι ρυθμιστές τής ιστορίας.

□ Κάνετε αυτοκριτική; Ποιες σκέψεις κάνετε τις ώρες τής αυτοκριτικής σας;

Φυσικά και κάνω, αλλά νομίζω πως θα ήταν αρκετά ανιαρό να σας απαριθμήσω τις σκέψεις μου για κάθε περίπτωση που κάνω αυτοκριτική.

□ Αλλάζουν κάποια πράγματα γύρω μας ή απλά μεταμορφώνονται;

Η Ελένη Κ. Τσαμαδού σπούδασε νομικά στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, καθώς και International Legal Studies στο American University, Washington College of Law. Σταδιοδρόμησε ως δικηγόρος στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος από το 1966 μέχρι το 2000, οπότε αποχώρησε με τον ανώτατο βαθμό ιεραρχίας. Ασχολήθηκε κυρίως με θέματα Διεθνών Συναλλαγών και Ιδιωτικοποιήσεων.

Τα έτη 2000-2004 εργάστηκε ως ειδική

σύμβουλος σε νομικά θέματα των Υπουργών Ανάπτυξης, και Οικονομίας και Οικονομικών. Είναι παντρεμένη και έχει δύο κόρες.

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν τα μυθιστορήματά της ΟΙ ΘΕΟΙ ΠΕΘΑΝΑΝ ΣΤΗ ΡΩΜΗ, το οποίο έχει μεταφραστεί στα γερμανικά με τον τίτλο EIN KONIGREICH FUR EIN GRAB, Η ΕΤΑΙΡΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, Ο ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΜΥΣΤΙΚΩΝ, ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ και Ο ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ ΤΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ.

Και η μεταμόρφωση αλλαγή είναι.

□ Θα γράφατε ποτέ ένα μυθιστόρημα μαζί με κάποιον άλλο συγγραφέα;

Γιατί όχι; Το έχουν κάνει τόσοι και τόσοι πριν από μένα.

□ Η επιτυχία και η αποδοχή διαβρώνουν τον χαρακτήρα και την προσωπικότητα ενός ανθρώπου, κατά την άποψή σας;

Οι αρχαίοι είχαν ένα σοφό ρητό: «αρχή άνδρα δείκνυσι».

□ Πιο πολύ αγαπάτε τους ανθρώπους ή τις ιστορίες τους;

Αγαπώ τους ανθρώπους, κυρία Δούλη. Οι ιστορίες υπάρχουν, διότι υπάρχουν οι άνθρωποι. Αυτοί μας εμπνέουν, και στους ανθρώπους απευθυνόμαστε γράφοντας ιστορίες.

□ Ποιες είναι οι πηγές τής έμπνευσης σας, κυρία Τσαμαδού;

Όπως έχω πει πολλές φορές, δεν υπάρχουν κανόνες και όροι για το τι ερεθίζει την έμπνευση κάθε συγγραφέα. Άλλοτε

μπορεί να είναι ένας ήχος, μια συζήτηση που άκουσε τυχαία, κάτι που διάβασε... οι δρόμοι και οι ατραποί τής έμπνευσης είναι άπειροι...

□ Η δύσκολη εποχή που ζούμε ευνοεί περισσότερο τη συγγραφή;

Εξαρτάται από τον συγγραφέα. Υπήρξαν και εποχές δυσκολότερες, σε προσωπικό και συλλογικό επίπεδο που δεν εμπόδισαν συγγραφείς να γράψουν. Ο Όργουελ έγραψε το θαυμάσιο «1984», ενώ πάλευε με τους πόνους που του προξενούσε ο καρκίνος, που τελικά τον σκότωσε, και η Ιρέν Νεμρόβσκι έγραψε, ενώ κρυβόταν από τους ναζί, το αριστουργηματικό βιβλίο της, «Γαλλική σουίτα», που βρέθηκε σε ένα σημειωματάριο μετά το θάνατό της στο Άουσβιτς.

□ Πρόσφατα, και συγκεκριμένα στις 27 Μαΐου 2013, πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία η πρώτη εκδήλωση για την παρουσίαση του νέου σας βιβλίου, στην Αίθουσα «Οι Φίλοι της Μουσικής» στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών. Ποια είναι τα συναισθήματά σας και τι αποκομίσατε από την επαφή σας με τους φίλους και αναγνώστες σας;

Συγκίνηση και ευγνωμοσύνη για την αγάπη όλων.

□ Πώς καταλαβαίνει ο αναγνώστης την αξία ενός βιβλίου;

Διαβάζοντας το βιβλίο πρέπει ο αναγνώστης να εξετάσει αντικειμενικά και ανεπιρέαστος από γνώμες τρίτων, κατά πόσον το θέμα, η ιστορία, τον αγγίζει ή όχι και κατά πόσον τον ικανοποιεί ή όχι η γραφή τού συγγραφέα. Το τελευταίο προϋποθέτει, κατά τη γνώμη μου, να είναι ο αναγνώστης συνειδητός λάτρης τής λογοτεχνίας και όχι ευκαιριακός.

□ Κάθε καινούργιο βιβλίο είναι το πιο αγαπημένο σας ή «φλερτάρετε» ήδη με το επόμενο έργο σας;

Δεν ξεχωρίζω, όπως κάθε μητέρα αγαπά όλα τα παιδιά μου και αυτά που έχουν εκδοθεί και αυτά που κυκλοφορούνται.

□ Τι είναι αυτό που αφορά έναν συγγραφέα;

Ο κόσμος στον οποίο ζει.

□ Τι σας κάνει πραγματικά ανεξάρτητη;

Κανείς δεν είναι πραγματικά ανεξάρτητος. Δεν ζούμε έξω από την κοινωνία.